

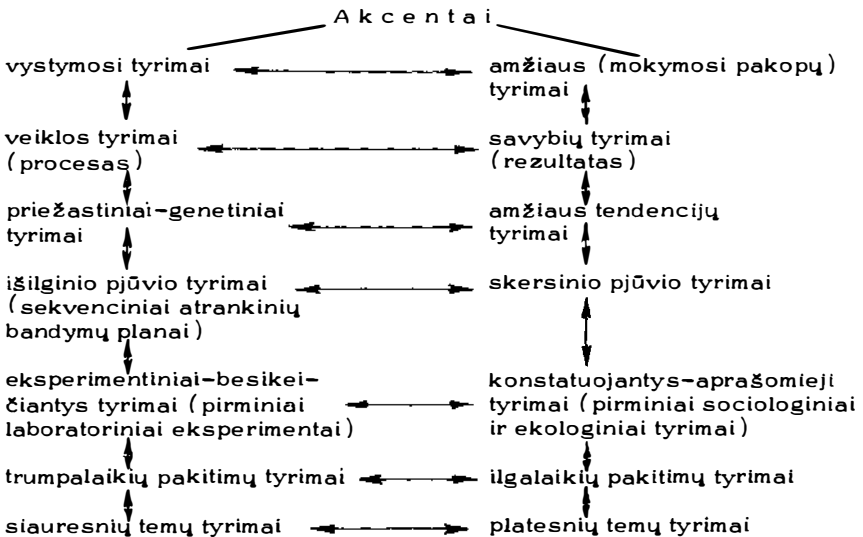
KAI KURIOS SVARBIAUSIOS METODOLOGINĖS ŠIUOLAIKINĖS VYSTYMO SI PSICHOLOGIJOS TENDENCIJOS

Kh. Otto

Vystymosi psichologijos tyrimus daugelyje šalių apibūdina įvairios tendencijos, iš kurių svarbiausias panagrinėsime šiame straipsnyje.

Kad jos būtų geriau suprantamos, pateikiame žemiau schemą. Schemoje nurodytas tendencijas

KAI KURIOS SVARBIAUSIOS METODOLOGINĖS ŠIUOLAIKINĖS VYSTYMO SI PSICHOLOGIJOS TENDENCIJOS

tekste aprašome iš eilės. Suprantama, jų priešstatymą reikia vertinti ne absoliučiai, bet reliatyviai. Kiekvieną kryptį galima metodologiškai pagrįsti. Jas reikia traktuoti kaip vienovę arba kaip viena kitą papildančias. Suabsoliutinant vieną arba kitą pusę, prieinama prie disproporcijų ir iškraipymų.

Vystymasis ir amžius

Pastaruoju metu įvairiose pasaulio šalyse diskutuojama dėl vystymosi ir amžiaus santykio. Ši problema yra skubiai sprendtina.

Ne visuomet vystymosi ir amžiaus santykis pakankamai gerai suprantamas. Dėl skirtingų šio santykio interpretacijų kyla įvairių, dažnai net prieštaringų nuomonių, kuriomis remiantis kartais galima prieiti prie nepagrįstų išvadų.

Vieni tyrimai skirti vystymosi, kiti - amžiaus klausimams. Ypač plačiai tiriama amžiaus tarpsniai. Tačiau vargu ar iš tikrųjų tiriama vystymosi ypatumai ir ar tyrimo rezultatais galima remtis sprendžiant apie vystymosi procesą. Todėl yra pagrindo manyti, jog amžiaus kategorija vis sparčiau praranda centrinę vietą, kurią ji kadaise užėmė endogeninėse pakopų ir fazių teorijose.

Daugelio buržuazinių psichologų, tyrinėjančių žmogaus vystymąsi, nuomone, chronologinis amžius nėra psichologinis matas. Jis neturi aiškinamosios vertės, nes yra ne nuolatinis matas, o vadinamasis kintamasis rodiklis (Trägervariable). H. Trautneris (17) teigia: „Amžius yra ne psichologinis, o fizinis matas; jis nieko nepaaiškina, bet yra dimensija, kurioje pasireiškia vystymosi variantai“. Dauguma marksistinių psichologų, atrodo, yra tokios pačios nuomonės (2;11). J. Konas (6) taip pat nagrinėja amžiaus ir vystymosi santykio klausimus. J. Kono nuomone, amžius turi dvejopą, būtent - chronologinę ir vystymosi reikšmę. „Absoliutus chronologinis, arba kalendorinis, amžius apibūdina objekto gyvenimo trukmę ir išreiškiamas tam tikrais vienetais, kurie rodo laiko trukmę nuo objekto atsiradimo momento [. . .]. Vystymosi amžius nustatomas surandant objekto padėtį vystymosi pakopose, remiantis kiekybiniais ir kokybiniais požymiais [. . .] Chronologinis amžius pats savaime yra nereikšmingas, bet jis svarbus tuo, kad parodo žmogaus ir jo tam tikros išsivystymo pakopos santykį“ (6,419).

J. Konas sąvoką vystymosi amžius dar skirsto į biologinį, socialinį ir psichinį amžių. Šią diferen-

ciacija išreiškiamas amžiaus įvairių pakopų daugi-
matiškumas. Tyrėjo nuomone, ilgainiui jis dar labiau
didės „dėl iš principo neišvengiamo amžiaus pro-
cesų netolygumo ir heterochronijos (asinchronijos)
tiek interindividualiu, tiek intraindividualiu lygiu“
(6,420).

Mūsų nuomone, ši diferenciacija yra gana svar-
bi. J. Konas mano, kad reikia dar smulkiau dife-
rencijuoti. Tuo tarpu A. Gezelis (3), savo moks-
liniuose darbuose siekęs teoriškai nustatyti su
amžiumi susietas nuo brendimo priklausomas vys-
tymosi sekas, jau prieš keletą dešimtmečių pasi-
sakė prieš šią diferenciaciją. Ironizuodamas abejo-
jančiuosius chronologinio amžiaus reikšme, jis pa-
teikia tokį anekdotą: „Maloni dama klausia švelniai
supermodernų jaunuolį: „Kiek tau metų, mano vai-
kute?“ Jis nusiima akinius ir susimąstęs nusivalo
juos: „Mano psichologinis amžius, gerbiamoji po-
nia, - dvylika metų; mano socialinis amžius - aš-
tuoneri metai; mano moralinis amžius - dešimt metų;
mano anatominis ir mano fiziologinis amžius - še-
šeri ir septyneri metai. Apie savo chronologinį am-
žių aš tuo tarpu neinformuotas, bet tai juk ir nela-
bai svarbu“ (3, 637).

Taigi vien iš chronologinio amžiaus negalima
spręsti apie vystymąsi. Kur kas svarbiau yra tai,
kas šiuo metu su vaiku ir jame pačiame vyksta.
Tai priklauso nuo daugelio kitų faktorių, o ne nuo
jo chronologinio amžiaus. Vadinasi, ne taip svarbu,
kad sensti, kur kas svarbiau - kaip sensti.

Įvairiausių tyrimų duomenys rodo, kad to paties
amžiaus tarpsnio, netgi tos pačios klasės vaikai
esti skirtingai išsivystę. Arba kitaip suformulavus:
amžiaus tarpsniai vaiko pasiekto išsivystymo at-
žvilgiu dažnai yra labai nevienalyčiai, nors jie ir
rodo aukštesnį ar žemesnį išsivystymo lygį.

Gana dažnai daugiapakopė lygio skalė, sudary-
ta remiantis tam tikrais kintamais asmenybės vys-
tymosi matais, skirstoma maždaug į keturis am-
žiaus tarpsnius. Bet jau pirmoje klasėje pasitaiko
mokinių, pasiekusių aukščiausio lygio pakopą, o
kai kurie ketvirtos klasės mokiniai tėra žemesnio
lygio pakopoje.

Taigi negalima su amžiumi susijusių reiškinių be išlygų aiškinti kaip amžiaus sąlygojamų, ypač dėl tame amžiuje dominuojančių auklėjimo sąlygų. Tokiu atveju amžiaus pakopos suprantamos kaip mokymosi pakopos, o amžiaus ypatumai – kaip specifiniai mokymosi pakopų ypatumai. Dar neaišku, ar pedagogams padeda su amžiumi arba mokymosi pakopomis siejamų psichinių ypatumų aprašymas. Daug kartų įsitikinta, kad bendras vertinimo normas retai galima pritaikyti konkrečioms klasėms ir grupėms. Kartais normos net klaidina. Jos tegali padėti susidaryti bendrą vaizdą apie mokymo pakopose dominuojantį išsivystymo lygį. Šiuo požiūriu jos yra svarbios ir net būtinos. Bet tuo negalima pasitenkinti. Reikėtų parengti tokius kriterijus, kurie padėtų nustatyti įvairius vystymosi lygius, taip pat numatyti veiksmingiausias poveikio ar veiklos formas, labiausiai skatinančias tolesnį vystymąsi. Tokia medžiaga galėtų naudotis mokytojai ir auklėtojai.

Atliekant tyrimus, reikia atsižvelgti į čia minėtus, iki šiol dar nepakankamai vertintus, aspektus. Skyrelyje apie genetinių ir amžiaus tarpsnių tyrimų tendencijas šį klausimą panagrinėsime kiek plačiau.

Veiklos ir savybių tyrimai

Marksistinėje psichologijoje jau seniai laikomasi bendros nuomonės, kad svarbiausias yra veiklos principas. Neabejotina, kad psichika vystosi ir pasireiškia veikloje. H. Šmitas (16,6) suformulavo tai labai tiksliai: „Psichologiniu požiūriu individas gyvena atlikdamas konkrečią veiklą: išorinius veiksmus ir vidines informacijos perdirbimo operacijas, užtikrinančias saugojimo, orientacijos ir reguliavimo funkciją arba visas jas kartu“.

Čia nesiekama apibūdinti veiklos teorinių koncepcijų esmės. Svarbiausi veiklos teorinių studijų rezultatai išdėstyti A. Leontjevo, A. Kosakovskio, J. Lompšerio, V. Hakerio, M. Forvergo ir kitų darbuose. Vis dėlto veiklos principas dar nėra visiškai pripažintas visose mark. lenk. psichologijos

srityse. Mažiausiai jis pripažįstamas vystymosi psichologijoje. Matyt, veiklos principu paremtos metodologinės koncepcijos dar sunkiai realizuojamos asmenybės ontogenezės tyrimuose taikant, kaip pabrėžia P. Zinčenka, efektyvesnius eksperimentinius „aktyvaus formavimo ir poveikio metodus [...]“, kai siekiama iširti psichinės veiklos mechanizmus“ (cit. pagal H. Šmitą 16,6).

Vystymosi psichologiniai tyrimai šiuo metu dažnai atliekami vienpusiškai tiriant kai kurias savybes. Išsamiau nenagrinėjami procesai, kurie formuoja šias savybes, t. y. jų priklausomybė nuo tam tikro turinio ir veiksmų eigos. Dėl to tokių tyrimų duomenis sunkiau apibendrinti teoriškai, menkėja jų praktinė reikšmė. Taigi reikia, kad veiklos principo vystymosi psichologijoje būtų labiau laikomasi. Tai teigdamas, V. Davydovas (1) daug dėmesio skiria ontogenetinei veiklos rūšių sekai. Jis apgailestauja, kad „[...] dar neužbaigta kurti visybiška teorija apie pagrindines vaikų veiklos rūšis: žaidimą, mokymąsi, visuomeninę ir darbinę veiklą“ (1,144). Jis mano, kad ypač svarbu tirti dominuojančios kiekvieno periodo veiklos objektyvią struktūrą, dėsninę perėjimą iš vieno periodo į kitą vienai veiklos formai pereinant į kitą (1,148).

Psichologijos mokslas, ypač vystymosi psichologija, turėtų daugiau tirti šias ir daugelį kitų teorijos, metodologijos ir praktikos problemų, pavyzdžiui, veiklos ir sąmonės, veiklos ir asmenybės struktūros dialektikos ir t. t.

Vystymosi psichologinių tyrimų objektas yra individo veiklos ontogenezė. Ypač svarbu tirti pagrindinių veiklos rūšių sistemą ir jų genetinę seką, kaip tyrimų santykinę sistemą.

Remiantis įvairiais veiklos aspektais, galima numanyti esant tokias vystymosi tendencijas:

1. Pagal veiklos turinį, pvz., perėjimą nuo paprastesnės prie sudėtingesnės veiklos; nuo praktinės prie protinės veiklos vyravimo.

2. Pagal veiklos tikslus, pvz., nuo artesnių veiklos tikslų prie tolesnių; nuo difuzinių prie apibrėžtų veiklos tikslų; nuo atsitiktinių prie nuolatinių veiklos tikslų.

3. Pagal veiklos motyvus, pvz.,
nuo asmeniškai reikšmingų prie visuomeniškai reikšmingų veiklos motyvų;
nuo autoritarinių prie kolektyvinių (vieningų) motyvų;
nuo tiesiogiai poreikių skatinamos prie valingos veiklos.

4. Pagal veiklos struktūrą, pvz.,
nuo paprastos prie sudėtingos veiklos;
nuo diferencijuotos prie hierarchiškai organizuotos veiklos (daliniai, tarpiniai veiksmai);
nuo atskiros veiklos prie veiklos sistemos.

5. Pagal veiklos lygį, pvz.,
nuo nesavarankiškos prie savarankiškos veiklos (nuo išorinio reguliavimo prie savęs reguliavimo);
nuo nesąmoningos prie sąmoningos veiklos (krištiškai vertinant pasekmes, motyvus, metodus);
nuo impulsyvios (dirgiklių sąlygojamos) prie savojo „aš“ (visuomet) valdomos veiklos.

Genetinių ir amžiaus tarpsnių tyrimų tendencijos

Nors daugelis vystymosi psichologijos tyrimų atliekami kaip ir anksčiau, tačiau, tiriant amžiaus tarpsnius, vis labiau ryškėja tendencija taikyti sąlyginius ir priežastinius genetinius tyrimo būdus (10; 17).

T. Zeilerio nuomone, genetinis aiškinimo būdas „prasideda tik ten, kai, aprašant ir aiškinant elgseną, [...] ji nesiejama su tiksliai apibrėžtais amžiaus tarpsniais“ (5,41). Dėl to ne tiek svarbu, kaip vyksta vystymasis, kiek tai, kodėl jis taip vyksta, t. y. kokios sąlygos, mechanizmai ir dėsnin-gumai lemia vystymąsi. Šiuos svarbiausius vystymosi psichologijos klausimus tarybinėje psichologijoje iškėlė L. Vygotskis. Dabar juos plačiai tiria V. Davydovas, D. Elkoninas, L. Božovič ir kiti, sėkmingai taikydami priežastinį genetinį tyrimo būdą. VDR vystymosi psichologijoje priežastinis genetinis metodas labai lėtai skynėsi kelią: jį pradėjo taikyti A. Kosakovskio, J. Lompšerio ir H.Smi-

to vadovaujami kolektyvai. Tačiau dauguma šiuo metu atliktų vaikų ir jaunimo psichologijos tyrimų, nors ir buvo tiriamos įvairaus amžiaus grupės, buvo skirti ne vystymosi psichologijos klausimams. Jie davė tik apytikrių duomenų apie vystymąsi ir vargu ar parodo ontogenetinių kitimų sąlygas, eigą ir mechanizmus.

Svarbiausi vystymosi psichologijos klausimai tokiu keliu einant negali būti išspręsti.

A. Kosakovskis (7,16) nurodo, jog „vystymosi psichologijos tyrimuose būtina plačiau panaudoti priešastinį genetinį metodą, kad specialiai sudarytomis eksperimentinėmis sąlygomis skirtinguose asmenybės ontogenezės etapuose galima būtų nustatyti vystymosi galimybes ir dėsningumus“.

Viena iš pagrindinių vystymosi psichologijos problemų yra nustatyti kitimo būdą, įvairiose pakitimų eilėse sekventiškai vykstančių pokyčių santykį.

Vystymosi sekai, matyt, visuomet būdingi tam tikri vidiniai ryšiai, kurie neegzistuoja atsietai nuo išorinių sąlygų, bet vis dėlto pasižymi savita dinamika ar net dėsningumais. Taigi negalima tenkintis vystymosi sekos nustatymu ir aprašymu. Veikiau reikia įrodyti genetinį vystymosi sekos pobūdį. Genetinis ryšys gali būti skirtingos prigimties. Būtent:

1. Jis gali būti adityvinis. H. Trautnerio teigimu (17), „toku atveju vélesnis elgsenų požymis papildo ankstesnį, bet jo nepakeičia“. Pavyzdžiui, prie turimo žodyninio fondo papildomai sąmoningai įsimenama kitų žodžių, taigi mechaninis įsiminimas papildomas sąmoningu.

2. Ryšys tarp įvykių sekos. Jis gali būti įvairių modifikacijų. Tokiu atveju „vélesnė būklė yra ankstesnės diferenciacija, generalizacija arba stabilizacija“ (17,40). Pavyzdžiui, sąvoka modifikuojama jos turinio praturtinimo ir apimties patikslinimo prasme.

3. Genetiniai ryšiai gali būti ir inkliuzinio pobūdžio. Šiuo atveju ankstesnė būklė nei papildoma, nei atmetama arba modifikuojama, bet įtraukiama ir integruojama į vélesnę. Pavyzdžiui, rašančiojo dalinės operacijos ir daliniai veiksmai tampa visos veiklos integruota dalimi.

Vystymosi psichologijai svarbu atskleisti šiuos ir kitus genetinius ryšius. Tik tuomet ji galės išspręsti savo uždavinius - pažinti vystymosi proceso dialektiką, psichikos vystymosi esmę.

Išilginio ir skersinio pjūvio tyrimai

Vystymosi psichologijai tirti tradicinio skersinio pjūvio metodas taikomas daug dažniau (per 90%) negu išilginio pjūvio (17,391).

Tai verčia susimąstyti ir priėti prie tokių išvadų:

1. Kadangi skersinio pjūvio metodas taikomas labai dažnai, vertinant rezultatus reikėtų labiau, negu dabar tai daroma, atkreipti dėmesį į galimus metodinius artefaktus, pirmiausiai į amžiaus ir kartos efekto painiojimą.

2. Tačiau dar geriau būtų, jeigu galėtume visiškai atsisakyti vienpusiško skersinio pjūvio metodo, nes tokie tyrimai negali duoti tikslios informacijos apie vystymosi procesus.

3. Dažniau turėtume taikyti išilginio pjūvio metodą, taip pat atsižvelgdami į jo trūkumus (pirmiausiai, testavimo efektą ir tiriamųjų skaičiaus mažėjimą). Išilginio pjūvio metodu galima nustatyti faktinę vystymosi procesą ir geriau suprasti jo esmę, gauti tikslesnę informaciją apie pakitimus. Vis daugiau tyrinėtojų ragina taikyti išilginį pjūvį (9,97; 15,131).

4. Pastaraisiais metais vis dažniau bandoma skersinio ir išilginio pjūvio metodus įvairiai derinti ir taip išvengti jų trūkumų, išsaugoti ar net sustiprinti abiejų metodų privalumus. Šiuo atžvilgiu tobuliausi yra Šajė (Schaie) ir Balteso (Baltes) sekventiniai atrankinio bandymo planai. Jais galima „[...]iki tam tikro laipsnio išvengti šiaip neišvengiamai pasitaikančio amžiaus, kohortos ir testavimo laiko skirtumų painiojimo arba bent juos kontroliuoti“ (17,424).

Vis dėlto sekventiniai atrankinio bandymo planai turi kur kas didesnių trūkumų. Jiems atlikti reikia „tiek daug laiko ir materialinių sąnaudų, taip pat

ties daug palyginamųjų atrankinių bandymų, kad taip tirti apsimokėtų tik pačias svarbiausias vystymosi problemas" (12,100).

Vis dėlto reikia mėginti didinti išilginių pjūvių efektyvumą, kombinuojant juos su skersinio pjūvio ir kitais metodais.

Eksperimentiniai bei sociologiniai ir ekologiniai tyrimai

Eksperimentiniai tyrimai vystymosi psichologijoje įgauna vis didesnę reikšmę, nors nėra dominuojantys.

Eksperimentinis metodas tarptautiniu mastu tobulėja dėl dviejų tendencijų:

- a) vis daugiau tiriami trumpalaikiai elgsenos kitimai (mažiau - ontogenezės procesai);
- b) tiriamos vis siauresnės sritys ir vis išsamiau apibrėžti vystymosi fenomenai.

Abiem atvejais - pirmiausiai laboratorinių eksperimentų atveju - pasiekiami tikslesni rezultatai, taip pat aiškiau nustatomi jų ryšiai ir priklausomybės, bet, kita vertus, tolstama nuo vystymosi reiškinių, kurie paprastai yra sudėtingesni; eksperimentiniu būdu nustatyti ryšiai gali būti kitų faktorių užmaskuoti ir iškraipyti.

Sumažėjus eksperimentavimo entuziazmui (pirmiausiai buržuazinėje psichologijoje), kaip tik dėl to vis dažniau keliama vadinamųjų sociologinių tyrimų, kaip eksperimentų papildymo, reikšmė.

„Makolis (McCall) neseniai apgailestavo, - rašoma L. Montados pranešime (9,94-97), - kad daugelis eksperimentuotojų tenkinasi identifikuodami faktorius, kurių tam tikrą efektą pavyksta pasiekti laboratorijoje. Tačiau jie nenagrinėja problemos, kokie faktoriai biotinėse situacijose sukelia šį arba panašų efektą”.

Į tokias pastabas reikėtų labai rimtai reaguoti, tačiau nereikėtų menkinti eksperimento reikšmės, nes pagrįstos mokslinės tiesos, atskleidžiančios reiškinių esmę ir dėsningumus, gaunamos tik eksperimentiniais tyrimais.

Bet negalima apsiriboti - ir čia Makolis teisus - laboratorijos sąlygomis arba mažose grupėse atliktų bandymų rezultatais. Juos reikėtų patikrinti tyrimais natūraliomis sąlygomis ir taikyti praktiškai.

Siame straipsnyje paminėtos bendros vystymosi psichologijos tyrimų tendencijos yra glaudžiai susijusios ir viena kitos sąlygojamos. Mes siekėme išryškinti, kaip suprantame metodologines problemas, ir numatyti optimalius psichinio vystymosi tyrimo būdus.

Erfurto Miūlhauzeno dr. Teodoro Noi-
bauerio aukštosios pedagoginės 1981.09.20
mokyklos Pradinių klasių
metodikos katedra
(Pädagogische Hochschule „Dr.
Theodor Neubauer“ Erfurt/Mühl-
hausen, Institut für Unterstufen-
methodik)

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. D a w y d o w W. W. Grundlegende Probleme der Entwicklungs- und der pädagogischen Psychologie in der gegenwärtigen Etappe des Bildungswesens. - Sowjetwissenschaft, Gesellschaftswissenschaftliche Beiträge, 1977, H. 2.
2. F r i e d r i c h W. Jugend und Jugendforschung. - Berlin, 1976.
3. G e s e l l A. Säugling und Kleinkind in der Kultur der Gegenwart. - Bad Nauheim, 1953.
4. H o n e c k e r M. Der gesellschaftliche Auftrag unserer Schule. - Berlin, 1978.
5. H o p p e S., S c h m i d - S c h ö n b e i n C h., S e i l e r T h. Entwicklungssequenzen. - Bern-Stuttgart-Wien, 1977.
6. K o n I. S. Alterskategorien in den Wissenschaften vom Menschen und von der Gesellschaft. - Sowjetwissenschaft, Gesellschaftswissenschaftliche Beiträge. 1979, H. 4, S. 417-429.
7. K o s s a k o w s k i A. 30 Jahre Psychologie in der DDR.-PEP, 1979, N 69, S. 5-22.
8. K o s s a k o w s k i A. Handlungspsycholo-

gische Aspekte der Persönlichkeitsentwicklung. - Berlin, 1980. .

9. Montada L. Bericht über das Internationale Forschungsseminar für Entwicklungspsychologie. - Z. f. Entwicklungspsychologie u. pädagogische Psychologie, 1978, Bd. X, H. 1, S. 94-97.

10. Mussen P. H., Conger J. J., Kagan J. Lehrbuch der Kinderpsychologie, - Stuttgart, 1976.

11. Neuner G. Über Verhältnis und Verhalten zur Jugend. - DLZ, 1979, N 25, S. 5.

12. Nickel H. Entwicklungspsychologie des Kindes- und Jugendalters. - Bern-Stuttgart-Wien, 1973.

13. Otto K. Stichworte "Entwicklungspsychologie" und "Entwicklungstheorie". - In: Wörterbuch der Psychologie, Berlin, 1976.

14. Rudinger G. Entwicklung. - In: Handbuch psychologischer Grundbegriffe/ Hrsg. Th. Herrmann u. a. Stuttgart, 1977.

15. Rudinger G. Erfassung von Entwicklungsveränderungen im Lebenslauf. - In: Jahrbuch für Entwicklungspsychologie. /Hrsg. H. Rauh u. a. Stuttgart, 1978.

16. Schmidt H.-D. Methodologische Probleme der entwicklungspsychologischen Forschung.- PEP, 1977, H. 62.

17. Trautner H. M. Lehrbuch der Entwicklungspsychologie. - Göttingen, 1978, Bd 1.

18. Wohlwill J. F. Strategien entwicklungspsychologischer Forschung. - Stuttgart, 1977.

Is vokiečių k. vertė J. Krizinauskas

НЕКОТОРЫЕ ОСНОВНЫЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ ИССЛЕДОВАНИЯХ В ОБЛАСТИ ПСИХОЛОГИИ РАЗВИТИЯ

Кг. Отто

Резюме

В статье даются анализ и критическая оценка следующих основных методологических тенденций в современных трудах ученых различных стран в области психологии развития:

- исследования возрастной психологии и психологии развития,
- исследования психических качеств и деятельности,
- исследования возрастных и причинно-генетических особенностей,
- исследования поперечного и продольного срезов (или секвенциальные выборочные пробы),
- констатирующие-описательные или экспериментально-преобразующие исследования.

Завершается статья обзором исследовательских стратегических выводов.

EINIGE METHODOLOGISCHE HAUPTTENDENZEN IN DER GEGENWÄRTIGEN ENTWICKLUNGSPSYCHOLOGISCHEN FORSCHUNG

Kh. Otto

Zusammenfassung

Im Beitrag werden folgende methodologische Haupttendenzen, die für die internationalen Forschungen auf dem Gebiete der Entwicklungspsychologie gegenwärtig gekennzeichnet sind, erläutert und kritisch gewertet:

- altersbezogene bzw. entwicklungsbezogene Forschung,
- eigenschaft- bzw. tätigkeitsorientierte Forschung,
- Alterstrendforschung bzw. kausalgenetische Forschung,
- Querschnittuntersuchungen bzw. Längsschnittuntersuchungen (oder sequentielle Stichproben),
- konstatierend-beschreibende bzw. experimentell-verändernde Untersuchungen.

Abschliessend werden jeweils die forschungsstrategischen Konsequenzen besprochen.